

1. Дзюбенко І. А. Професійна компетентність в структурі фахової підготовки майбутнього вчителя/ І. А. Дзюбенко // Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів: збірник праць за матеріалами Міжнародної наук.-практ. конференції, 26 жовтня 2017 р. / відп. Ред. В.В. Макарчук. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2017.

УДК 378: 371.134

Дзюбенко Ірина Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук
Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини

Професійна компетентність в структурі фахової підготовки майбутнього вчителя

Сучасна школа потребує професійно компетентного вчителя, який на високому рівні володіє інноваційними технологіями навчання, здатного запроваджувати новітні підходи при роботі з учнівськими колективами. Провідним компонентом формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах ВНЗ постає його здатність на основі науково-методичних рекомендацій та власних ідей і розробок формулювати в умовах диференційованого навчання цікаві для учнів різнорівневі завдання дослідницького й творчого характеру.

За результатами науково-педагогічних досліджень Ю. Ємельянова, Є. Кузьміна, Н. Кузьміної та ін. на початку 90-х років ХХ ст. вводиться поняття «професійно-педагогічна компетентність» та визначаються найбільш важливі її складові в процесі діяльності: спілкування, діяльність, пізнавальна активність, аутопсихологічні здібності.

Подальше дослідження цієї проблеми у роботах О. Августимової, С. Демченко, А. Коноха, В. Косарева та інш. визначає такі структурні компоненти компетентності:

– професійно-змістовний (базовий) компонент, що передбачає сформованість у педагога високого рівня теоретичних знань, необхідних для забезпечення усвідомленого вибору ним змісту та шляхів організації власної професійної діяльності, спрямованої на навчання та виховання своїх учнів;

– професійно-діяльнісний (практичний) компонент, що включає комплекс фахових знань та практичних умінь і навичок, якими педагог оволодів протягом навчання та у ході професійної діяльності, та які вважаються найбільш ефективними для організації навчально-виховного процесу;

– професійно-особистісний компонент, що містить професійно-особистісні якості педагога, які визначають його соціальну та професійну позицію та спрямованість як соціальної особистості, індивіда і суб'єкта діяльності.

Компетентність розглядається насамперед як провідна риса особистості фахівця, яка характеризує його здатність раціонально оцінювати ситуацію, що виникла й приймати оптимальне рішення, яке дозволяє досягти практичного або іншого значимого результату.

Професійно компетентний учитель забезпечує ефективну педагогічну діяльність у навчально-виховному процесі в школі, має надбання для реалізації – знання, уміння, навички, досвід, соціальні якості особистості, володіє засобами раціонального втілення ідей та задумів, використовуючи при цьому інноваційні технології.

Аналіз категорії «компетентність» дає нам змогу стверджувати, що компетентність фахівця передбачає постійне надбання та оновлення знань, умінь та навичок, оволодіння новітніми технологіями навчання для підвищення ефективності навчання школярів у конкретних умовах професійної діяльності. Значною мірою компетентність фахівця ґрунтується на його власному досвіді.

Відповідно до вищезазначених тверджень, професійну компетентність вчителя варто розглядати як сукупність особистого педагогічного і життєвого

досвіду, теоретичних знань, практично-методичних умінь і особистісних якостей, що визначається як багаторівнева і високоорганізована система соціально-психічних рис особистості, яка характеризується мобільністю, гнучкістю та критичністю мислення [1].

У процесі теоретичного аналізу різних підходів до розуміння сутності професійної компетентності ми визначили, що в науці відсутня єдина позиція в оцінці цього феномена. Вивчення вітчизняних і зарубіжних педагогічних досліджень та практики університетів України продемонструвало, що зі зміною парадигми освіти змінюється сутність професійної підготовки майбутнього вчителя. Немає сумніву, що сучасний учитель уже не є простим «провідником» інформації, на нього покладається значно ширше коло обов'язків, особливо щодо формування в учнів різноманітних умінь і навичок. А це означає, що майбутній педагог повинен бути підготовленим до використання інноваційних педагогічних технологій, що є важливою передумовою досягнення високих показників у наступній педагогічній діяльності. Потрібно підкреслити, що не дивлячись на значну кількість наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення підготовки майбутнього педагога, питання щодо формування професійної компетентності майбутніх учителів недостатньо розроблене. Це робить актуальною проблему підвищення ефективності формування професійної компетентності майбутніх учителів.

Література

1. Дубасенюк О. Професійно-педагогічні задачі: типологія та технологія розв'язання: навч. посіб. для студ. вищих навчальних закладів / О. Дубасенюк, О.В. Вознюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – 272 с.
2. Ильин В. Реализация идей целостного подхода к профессиональной подготовке учителя / В. Ильин // Творческое наследие А. С. Макаренко и совершенствование подготовки педагогических кадров. – Полтава, 1988. – С.22 - 23.

3. Коберник О. Теорія і методика психолого-педагогічного проектування виховного процесу в школі / О. Коберник. – К: Науковий світ, 2001р. – 182 с.